

Olje- og energidepartementet

POSTADRESSE
Statkraft AS
Postboks 200 Lilleaker
0216 Oslo
Norway

BESØKSADRESSE
Lilleakerveien 6
0283 Oslo

SENTRALBORD
24 06 70 00

TELEFAKS:
24 06 70 01

INTERNETT
www.statkraft.no

E-POST:
post@statkraft.com

ORG. NR.: NO-987 059 729

DERES REF./DATO:

VÅR REF.:

STED/DATO:
Oslo, 10.03.2020

HØRINGSINNSPILL - NORTH CONNECT

Statkraft viser til høring av NVEs vurdering av søknader fra NorthConnect KS og Pöyrys utredning av rammebetingelser og prisutvikling i kraftmarkedet for Norge og Nord-Europa. Olje- og energidepartementet åpner også for ytterligere uttalelser til søknad fra NorthConnect.

Statkraft mener at NorthConnect bør tildeles konsesjon for å bygge en mellomlands-forbindelse til Storbritannia. Nedenfor kommer vi nærmere inn på hvorfor vi mener at konsesjonen bør tildeles.

Vi viser for øvrig til vårt høringsinnspill av 12. april 2018 for ytterligere innspill knyttet til NorthConnects søknad om anleggskonsesjon etter energiloven § 3-1. I dette høringsinnspillet kommenterte Statkraft, som eier og operatør i Sima kraftverk, hovedsakelig på lokale forhold i Simadal.

NorthConnect er samfunnsøkonomisk lønnsomt

NorthConnect bør som alle andre utvekslingskabler mellom Norge og utlandet vurderes ut fra om de bidrar til norsk verdiskaping og forsyningssikkerheten i det norske kraftsystemet. NVEs faglige vurdering viser at prosjektet er klart samfunnsøkonomisk lønnsomt, med et samfunnsøkonomisk overskudd på 8,5 milliarder kroner i nåverdi. Kabelen er lønnsom hovedsakelig på grunn av det økte produsentoverskuddet.

I et nordeuropeisk kraftsystem med stadig mer fornybare og væravhengige energiresurser som ikke kan lagres, vil det være gunstig med mer kabelkapasitet mellom land med ulik produksjonsmiks. Norge har tilstrekkelig med kraft, og Norden vil trolig ha et økende kraftoverskudd i fremtiden. I Norge kommer nesten all produksjon fra vannkraft, og for det norske kraftsystemet er effektiv krafthandel med andre land en svært gunstig måte å håndtere hydrologiske svingninger på – både økonomisk og miljømessig.

I noen år med lite tilsig kan handel med andre land være nødvendig for å dekke opp den norske etterspørselen etter kraft. I andre år, som for eksempel i år, kan det derimot være så vått at eksport er nødvendig for å unngå spill som følge av for høy vannstand i magasinene – kabler gir oss et sted å sende vannet som ellers går til spille.

Ifølge NVE vil norske strømpriser i snitt øke med 1–3 øre/kWh i året dersom NorthConnect bygges, noe som øker verdien av norsk kraftproduksjon. Inntektene tilfaller norske

kraftprodusenter. På grunn av det norske skattesystemet og det offentlige eierskapet i norsk vannkraft (staten, fylkeskommuner og kommuner eier 90 % av norsk vannkraft) vil hoveddelen av verdiskapingen tilfalle fellesskapet. De faktiske fordelingsvirkningene av forventet netto gevinst fra kabelen avhenger dermed av hvordan selskapene og deres offentlige eiere velger å bruke de økte inntektene.

Prisøkningen som følger av kabelen er ikke et resultat av en jevn prisvekst, men av at prisene blir jevnet ut over året og mellom våte og tørre år. NVE påpeker at prisøkningen vil være sterkest i perioder når kraftprisen allerede er lav, som om sommeren og i år med mye vannkraftproduksjon. Siden norske forbrukere bruker mer strøm en kald vinterdag, når prisene som regel er høye, enn en mild sommerdag, vil en prisøkning på sommeren gjøre mindre utslag på strømregningen enn en tilsvarende økning på vinteren. En prisøkning på ett øre/kWh i perioden juni–august gir en gjennomsnittlig norsk forbruker omtrent 35 kroner høyere strømregning i perioden, mens den samme prisøkningen i perioden november–februar øker strømregningen med mer enn det dobbelte – i overkant av 80 kroner.¹

Det er verdt å merke seg at mellomlandsforbindelser har mindre påvirkning på prisen enn andre faktorer, som for eksempel vær eller prisen på kull og gass i Europa. Hittil i 2020 har prisene for eksempel gått kraftig ned, blant annet på grunn av en mild vinter og stort tilsig. I februar 2020 var spotprisen 30 øre lavere per kWh enn tilsvarende periode året før. Den siste tiden har vi også sett en dramatisk reduksjon i prisen på elsertifikater, og fremtidsmarkedet gir grunn til å tro at sertifikatprisene vil holde seg på lave nivåer frem til 2035, når Norge går ut av elsertifikatordningen. Dette bidrar til å redusere strømkostnadene for norske forbrukere.

Pöyry vurderer i sin rapport at gasskraft fortsatt vil være prissettende i mange timer på kontinentet, selv om det bygges ut mer fornybar kraftproduksjon. I NVEs langsiktige kraftmarkedsanalyse fra 2019 forutsettes det, i tråd med Pöyrys antagelser, at fortsatt høye priser på gass og karbonutslipp vil føre til en økning av kraftprisen frem mot 2040. Fremtidig utvikling i kraftpriser er imidlertid vanskelige å forutsi, og forutsetningene som legges til grunn i analysene er avgjørende. I Statnetts langsiktige markedsanalyse fra 2018 forventes det at økt utbygging av fornybar produksjon vil føre til at kraftprisene i 2040 er noe lavere enn dagens priser.

Det er lite hensiktsmessig å si nei til samfunnsøkonomisk lønnsomme kabler. Dersom man ønsker å unngå høye strømpriser for forbrukerne, kan dette gjøres på andre måter, som for eksempel ved å redusere forbruksavgiften.²

Små konsekvenser for transmisjonsnettet og håndterbart for kraftsystemet

NorthConnect skal bygges fra Sima i Eidfjord innerst i Hardangerfjorden frem til Peterhead i Skottland. Transmisjonsnettet er relativt sterkt i Sima, og den omsøkte kabelen utløser ikke behov for store nettførsterkninger eller andre kostnader i nettet. Muligheten til å eksportere overskuddskraft ut av prisområdet NO5 via kabelen kan også bidra til å redusere behovet for økt overføringskapasitet mellom nord og sør på Vestlandet.

Statkraft har merket seg at et flertall av partiene på Stortinget mener at det kun er Statnett som skal kunne eie og drive norske mellomlandsforbindelser. Vi kan ikke se at den

¹ Vi har lagt til grunn et årlig forbruk på 20 000 kWh og benyttet en temperaturkorrigert justert innmatingsprofil, basert på alminnelig forsyning i 2009-2014, i dette regnestykket. Innmatingsprofilen er laget av konsultentselskapet Optimeering AS på oppdrag fra NVE: http://publikasjoner.nve.no/rapport/2015/rapport2015_82.pdf

² Forbruksavgiften eks. MVA har siden 2014 økt med mer enn tre øre – fra 12,39 øre/kWh i 2014 til 16,13 øre/kWh i 2020. Dette tilsvarer en reell økning på 1,83 øre/kWh, justert til 2019-priser.

samfunnsøkonomiske lønnsomheten påvirkes nevneverdig av en eventuell overføring av eierskap, og vil selvsagt også støtte byggingen av kabelen dersom det er Statnett som skal eie og drive den i fremtiden.

Enhver utektslinskabel må kunne håndteres av det norske kraftsystemet. Det har vært påpekt at det er nødvendig å få driftserfaring med de to nye kablene som Statnett bygger før man kan ta stilling til NorthConnect. I Statnetts brev til NVE av 12. desember 2018 har de en vurdering av dette. Her sies det blant annet at de jobber med en rekke tiltak for å forbedre og effektivisere systemdriften. Dette skyldes «*innføring av MACE,³ finere tidsoppløsning og endringer i rampingrestriksjoner som følge av implementering av flytbasert markedskobling*». Statnetts vurdering «*er at tiltakene i utgangspunktet er skalerbare for å kunne håndtere NorthConnect.*» Statnett kommenterer også konkret på mulig idriftsettelse av NorthConnect og sier:

«Statnett registrerer at NorthConnect i sitt brev til NVE 7. november 2018 justerer sin tidsplan for idriftsettelse til 2023/24. Ovenfor har vi gitt en nærmere beskrivelse av tidsplanene for implementeringen av NBM og for IT-løsningene for NSL. Videre har vi har gitt en skisse til hvor lang tid det vil kunne ta å få på plass avtaler og implementere IT-løsninger for NorthConnect. Basert på dette, mener vi NorthConnects justerte tidsplan er nærmere en håndterbar innfasing av forbindelsen i våre systemer. Sett fra vårt ståsted er det ønskelig at NorthConnect tidligst idriftsettes i slutten av 2024.»

Basert på dette oppfatter Statkraft at Statnett vurderer det som at det norske kraftsystemet kan håndtere NorthConnect fra slutten av 2024. Denne uttalelsen fra Statnett tilsier at det ikke er noen systemtekniske eller andre nettmessige grunner til at NorthConnect ikke kan tildeles konsesjon.

Mellomlandsforbindelser kan bidra til omstillingen til lavutslippssamfunnet

Mellomlandsforbindelser gir økt tilgang til fleksibilitet ved i større grad å koble sammen kraftproduksjon fra ulike energiresurser med etterspørsel i et større geografisk område. Kablene gjør det mulig å dra bedre nytte av ulikhetene mellom kraftsystemene i ulike land og bidra til at landene sammen klarer overgangen til en utslippsfri kraftsektor på en raskere og mer kostnadseffektiv måte enn om de kun iverksetter nasjonale tiltak.

Statkrafts egne analyser viser at dersom man øker klimaambisjonen fra en 2-gradersbane til en 1,5-gradersbane så vil dette kunne oppnås mest kostnadseffektivt for Europa ved ikke bare å øke fornybar kraftproduksjon (19 %) og elektrisitetsforbruket (11 %), men også ved å øke krafthandelen mellom land med 27 %, noe som også fordrer økt kabelkapasitet.⁴

Storbritannia er et av landene i verden som har kommet lengst i å fase ut fossile brenslere til kraftproduksjon og erstatte det med fornybart, i hovedsak vind. I Skottland er det satt mål om at 50 % av all energi skal være fornybar i 2030 og at den skal være tilnærmet fossilfri innen 2050. Det er dette kraftsystemet en kabel fra Norge kan koble seg til og hvor kraftutveksling vil bidra til å realisere det skotske målet.

I følge en studie gjennomført av Bloomberg New Energy Finance og Eaton, på oppdrag fra Statkraft, vil Storbritannia frem mot 2040 stadig oftere ha dager og uker hvor samlet fornybar kraftproduksjon overstiger etterspørselen. Samtidig vil man i lange perioder med

³ Modernized Area Control Error (MACE) benytter moderne IT-løsninger med en sentral optimaliseringsfunksjon som velger nødvendige automatiske reserver for å finne mest effektive løsninger for hvert tidssteg for det synkrone nordiske kraftsystemet.

⁴ <https://www.statkraft.com/globalassets/1-statkraft-public/lavutslippsscenario/2019.pdf>

lav fornybarproduksjon ha behov for fossil energi for å møte etterspørselen. Økt kraftutveksling med Norge via en kabel til, NorthConnect, vil være en bedre miljømessig måte å dekke det økte reguleringsbehovet i Storbritannia på enn alternativer som vi kjenner til.

Selv om det britiske kraftsystemet er stort, vil en ny kabel fra Norge ha en viss betydning for omstillingen til et mer klimavennlig system i Storbritannia. Norges regulerbare vannkraftproduksjon vil vi kunne bidra med en fornybar reguleringssevne som kan gjøre det enklere for britene å håndtere omleggingen.

Erfaring fra eksisterende og planlagte mellomlandsforbindelser

Norge har positive erfaringer med mellomlandsforbindelser, og det har flere ganger vist seg at kablene faktisk ble mer lønnsomme enn analysene som ble gjennomført i forkant prognostiserte. Lønnsomheten i alle de eksisterende forbindelsene til Danmark og Nederland har vært god. I analysene av NorNed-kabelen mellom Norge og Nederland ble prosjektets netto nåverdi i løpet av anleggets levetid på førti år beregnet til i underkant av to milliarder kroner.⁵ Ved utgangen av 2018 – elleve år etter at kabelen ble satt i drift – var Statnetts inntekter fra kabelen allerede 6,2 milliarder kroner, noe som er mer enn to ganger investeringskostnadene knyttet til kabelen.⁶

Videre annonserte Statnett nylig på sine nettsider at de første inntektene for utvekslingskabelen North Sea Link mellom Norge og Storbritannia allerede er sikret, nesten to år før kabelen settes i drift. Inntekter fra det britiske kapasitetsmarkedet, som er opprettet for å bidra til å sikre strømforsyningen til britiske sluttbrukere, sikrer Statnett nærmere femti millioner kroner.⁷

Konklusjon

Statkraft mener at NorthConnect bør bygges fordi:

- Kabelen er samfunnsøkonomisk lønnsom.
- Kabelen utløser ikke behov for store nettforsterkninger eller andre kostnader i det norske transmisjonsnettet.
- Kabler er en del av omstillingen til lavutslippssamfunnet, og NorthConnect kan bidra til å møte det økende behovet for regulerbar kraft i Storbritannia.
- Norge har positive erfaringer med eksisterende mellomlandsforbindelser.

Med vennlig hilsen
for Statkraft AS

Hallvard Granheim
Executive Vice President, Markets & IT

⁵ Statnetts samfunnsøkonomiske lønnsomhetsberegning fra august 2004, som omtalt i deres søknad om konsesjon for tilrettelegging av kraftutveksling med Tyskland og Storbritannia, s. 64: https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/oed/pdf_filer_2/konsesjonssoeknad.pdf

⁶ Statnetts investeringskostnader på NorNed-kabelen var på rundt 3 milliarder kroner. Kilde: Rapport fra systemansvarlig 2015 og rapport fra systemansvarlig 2018.

⁷ <https://www.statnett.no/om-statnett/nyheter-og-pressemeldinger/nyhetsarkiv-2020/stromkabelen-til-england-har-sikret-de-forste-inntektene/> - 12. februar 2020